

Лекція №5

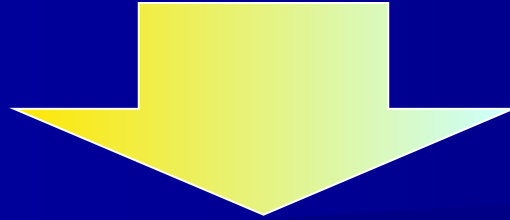
Правовий статус підприємств

а) Поняття підприємства, організаційно-правові форми

Підприємство –
суб'єкт господарського права
відносно
всіх форм власності, та видів
підприємства.

підприємство –
поняття загальногалузеве,
визначає промислові та інші
підприємства.

Юридичні ознаки підприємства

Є господарюючий суб'єкт

Є статутний господарюючий суб'єкт

Є самостійним господарським суб'єктом

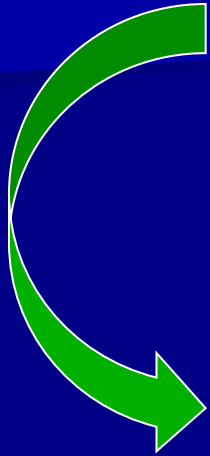
Має власне майно: основні, оборотні кошти, або інші цінності

є ОСНОВНОЮ організаційною ланкою народного господарства

Підприємство

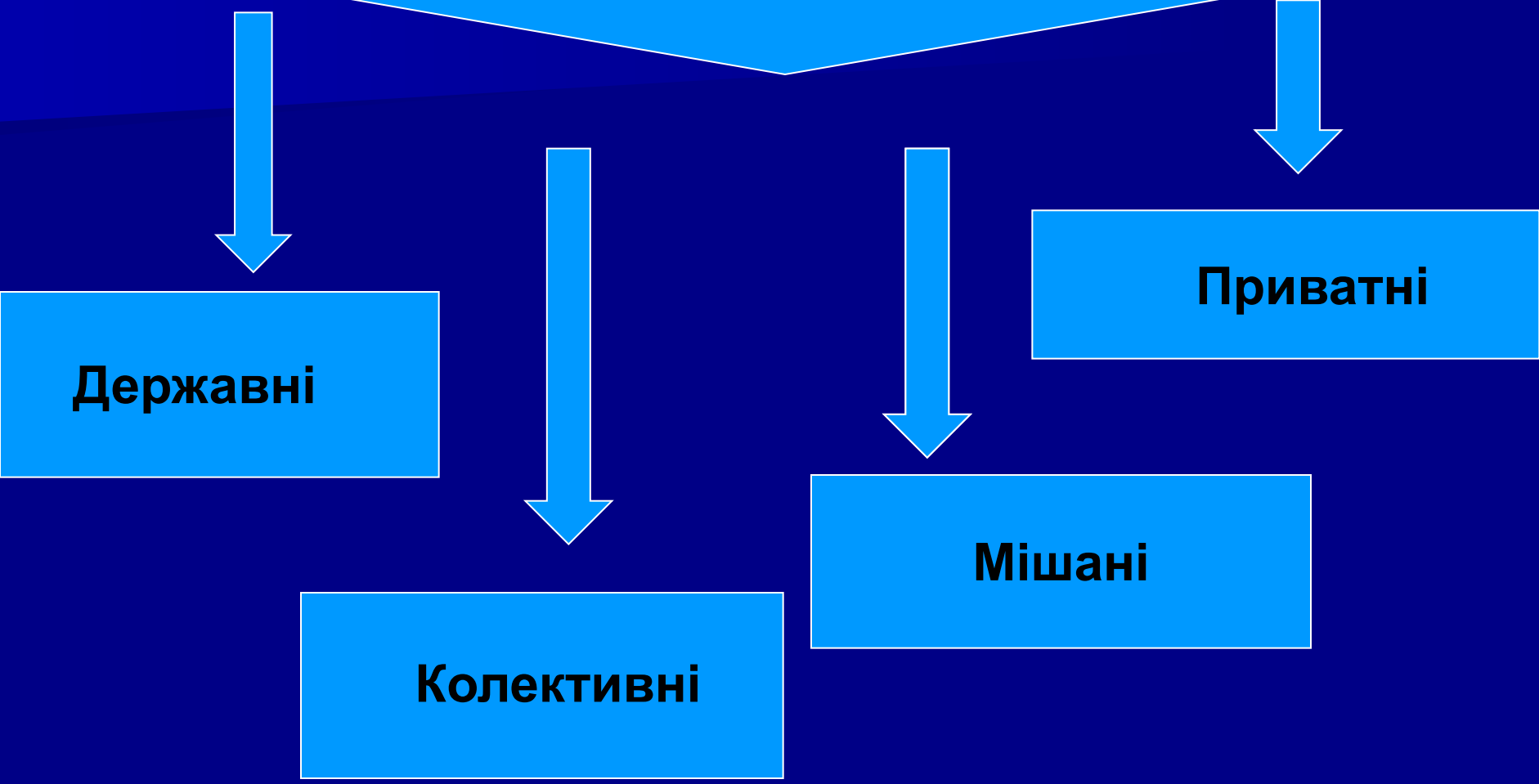
це самостійна господарська організація, створена і зареєстрована у встановленому законному порядку для здійснення господарської діяльності з метою задоволення суспільних потреб у товарі (продукти, робота, послуги) і одержання прибутку, яка діє на підставі статуту, користується правилами і виконує обов'язки щодо своєї діяльності, є юридичною особою, має самостійний баланс, розрахунковий та інші рахунки у банках

**Законодавство України про підприємства оперує
поняттями**

- 1. організаційні форми;**
- 2. види;**
- 3. категорії підприємств**

Організаційні форми

Державне (казенне) підприємство. (організац. правова форма)

- заснована на державній власності;
- має особливість правового становища, обумовлене способом управління майном;
- об'єктом права державної власності;
- майно належить на праві повного господарського відання.

(вужче ніж право власності)

Види державних підприємств

```
graph TD; A[Види державних підприємств] --> B[засновані на загальнодержавній власності]; A --> C[засновані на республіканській власності]; A --> D[Комунальні];
```

**засновані на
загальнодержавній
власності**

**засновані на
республіканській
власності**

Комунальні

Колективне підприємство – кооперативне або унітарне підприємство, діє на праві колективної власності засновників.

- засноване на колективній власності;
- правосуб'єктність реалізується юридичною особою користується і розпоряджається майном відповідно до статуту
- право колективної власності здійснюється вищим органом управління
(загальні збори, конференція і правлінням).
- Засновники і учасники - власники часток (паїв, акцій, вкладів у майні підприємств).

Види колективних підприємств

1. Колективне підприємство.
2. Акціонерне або інше статутне господарське підприємство.
3. Виробничий кооператив.
4. Громадської організації.
5. Релігійні організації.
6. Специфічний вид – орендне підприємство.
7. Господарське об'єднання.

Приватне підприємство

Діє на основі приватної власності
одного або кількох громадян, іноземців, осіб без громадянства
Особистої праці чи з використанням найманої праці.

Діє як юридична особа.

Види приватних підприємств

- ❖ Індивідуальне приватне підприємство.**
- ❖ Приватне підприємство з правом найму робочої сили.**
- ❖ Сімейне приватне підприємство.**

Спільне підприємство

об'єднання майна різних форм власності, як правило у формі господарського товариства (суб'єктом права колективної власності).

Засновники – юридичні, фізичні особи

Види спільних підприємств

```
graph TD; A([Види спільних підприємств]) --> B([Звичайні]); A --> C([З іноземними інвестиціями]);
```

Звичайні

**З іноземними
інвестиціями**

Іноземне підприємство –
створене за законодавством України,
діє виключно на власності іноземців
або іноземних юридичних осіб,

Категорія підприємств

Середні

Малі – в яких **численність** працюючих **не перевищує 200 осіб**, а обсяг валового **доходу** за рік не **Перевищує 50000 євро**

промисловість, будівництво до 200 чоловік;
інші галузі виробництва до 50 чоловік;
наука до 100 чоловік;
не виробнича сфера до 25 чоловік;

Великі -

Численність працюючих **перевищує 1000 осіб**

валовий дохід **перевищує 5000000 євро**

Засновником є особа, яка є власником засобів виробництва та іншого майна і мають засновницьке право і дієздатність.

Створення підприємства :

- ✎ рішення власника або уповноваженого органу про створення підприємства.
- ✎ Статуту (якщо це вимагає організаційна форма).
- ✎ Посвідчення про державну реєстрацію.
- ✎ Плата за реєстрацію
- ✎ При необхідності документи на землекористування

Способи створення підприємств:

- За рішенням власників або уповноваженого органу.
- Примусовий поділ.
- Реорганізація, виділення з діючого.
- Філії , відділення (без права юр. особи, не потребує реєстрації лише вноситься в реєстраційну карту підприємства).
- Дочірні підприємства
право створювати: господарські товариства, підприємства з іноземними інвестиціями

Установчі документи.

- Рішення власника про створення підприємства.
- Установчий договір (якщо власників або уповноважених два або більше)
- Статут.

Установчі документи повинні містити:

- найменування і вид підприємств;
- зазначення власника та місцезнаходження;
- предмет і цілі діяльності підприємства;
- юридичний статус
- склад майна, перелік фондів
- перелік органів управління, порядок формування, компетенцію;
- контрольні органи – спостережну раду, ревізійну комісію;
- порядок припинення діяльності підприємства;
- порядок внесення змін до статуту;
- альтернативні положення, що не суперечать законодавству.

Ограни державної реєстрації

```
graph TD; A[Ограни державної реєстрації] --- B[Виконкоми міських, районних у містах Рад]; A --- C[Для окремих видів суб'єктів:]; A --- D[Районні, районні міст Києва, Севастополя державні адміністрації]; C --- C1[а) НБУ]; C --- C2[б) Кабінет Міністрів]; C --- C3[в) Фондова біржа];
```

Виконкоми
міських,
районних
у містах **Рад**

Для окремих видів суб'єктів:
а) НБУ
б) Кабінет Міністрів
в) Фондова біржа

Районні, районні
міст Києва,
Севастополя
державні
адміністрації

Скасування державної реєстрації

Добровільне
(за заявою підприємства);

Примусове

На підставі рішення господарського суду в зв'язку:

- недійсності установчих документів;
- здійснення діяльності, що суперечить статуту;
- в зв'язку з несвоєчасним повідомлення про зміну місцезнаходження
  - визнання банкрутом.

Форми припинення підприємства

1. Ліквідація

Ліквідаційний процес

- Створення ліквідаційної комісії
- Встановлення порядку, строки ліквідації
- Виконання комісією обов'язків
- Повідомлені у пресі
- Проведення інвентаризації, реалізація майна, розрахунки з кредиторами
- Складання ліквідаційного балансу.

черговість задоволення кредиторів:

Перша черга: перед бюджетом, на природоохоронні дії, розрахунки за трудовими договорами, вимоги кредиторів з заставою

друга черга: державне страхування, соціальне забезпечення

третя черга: вимоги кредиторів не забезпечені заставою

четверта: повернення внесків трудового колективу

п'ята: інші.

Погашені борги – що не задоволені за браком майна ліквідаційною комісією.

Позови до суду

протягом одного місяця від дня одержання повідомлення про невизнання претензій

Форми припинення підприємства

2. Реорганізація

Способи реорганізації

- ★ злиття
- ★ приєднання
- ★ поділ
- ★ виділення
- ★ перетворення